

Τί είναι ἡ ταπείνωση;

π. Alexander Schmemmann

Ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς εἶναι ταπεινός! Γιὰ κεῖνον ποὺ γνωρίζει τὸν Θεό, ποὺ Τὸν ἀτενίζει μέσα στὴ δημιουργία Του καὶ στὶς σωτήριες ἐνέργειές Του, εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ ταπείνωση εἶναι πραγματικὰ μία θεία ποιότητα, εἶναι τὸ οὐσιαστικὸ περιεχόμενο καὶ ἡ λάμψη τῆς δόξας ἀπὸ τὴν ὁποία, ὅπως φέλνουμε στὴ Θεία Λειτουργία, εἶναι «πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ». Μέσα στὴν ἀνθρώπινη διανοητικότητα μας ἔχουμε τὴν τάση νὰ μὴ μπορούμε νὰ συμβιβάσουμε τὴ «δόξα» μὲ τὴν «ταπείνωση» - ἀφοῦ μάλιστα ἡ ταπείνωση θεωρεῖται φεγάδι ἢ ἐλάττωμα.

Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατο νὰ μεταφέρεις στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο ποὺ τρέφεται μὲ τὴ δημοσιότητα, τὴν αὐτοπροβολὴ καὶ τὴν ἀτέλειωτη αὐτοεξύμνηση, τὸ γεγονὸς ὅτι ἐκεῖνο ποὺ εἶναι αὐθεντικὰ τέλειο, ὁμορφο καὶ καλὸ εἶναι τὴν ἴδια στιγμὴ γνήσια ταπεινὸ. Ἀκριβῶς γιατί ἡ τελειότητα δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴ «δημοσιότητα», τὴν ἐξωτερικὴ δόξα ἢ ἀπὸ τὴν κάθε εἶδους ἐπίδειξη.

Ὁ Θεὸς εἶναι ταπεινὸς γιατί εἶναι τέλειος. Ἡ ταπείνωσή Του εἶναι ἡ δόξα Του καὶ ἡ πηγὴ κάθε ἀληθινῆς ὁμορφιάς, τελειότητας καὶ καλωσύνης. Αὐτὸ συνέβηκε μὲ τὴν Παναγία, τὴ Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἡ

ταπείνωση τὴν ἔκανε χαρὰ ὅλης τῆς οἰκουμένης καὶ τρανὴ ἀποκάλυψη τῆς ὠραιότητας πάνω στὴ γῆ· αὐτὸ ἔγινε καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἁγίους· τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ κάθε ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ στὶς σπάνιες στιγμὲς τῆς ἐπαφῆς της μὲ τὸ Θεό.

Πῶς κανεὶς γίνεται ταπεινός; Ἡ ἀπάντηση γιὰ ἕνα χριστιανὸ εἶναι ἀπλή: μὲ τὴν ἐνατένιση τοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ἡ σαρκωμένη Θεία ταπείνωση, ὁ Ἕνας, μέσα στὸν ὁποῖο ὁ Θεὸς ἀποκάλυψε, μιὰ γιὰ πάντα, τὴ δόξα Του σὰν ταπείνωση καὶ τὴν ταπείνωσή Του σὰν δόξα. «Nūn» εἶπε ὁ Χριστὸς τὴ νύχτα τῆς ἄκρας ταπείνωσής Του, «ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ».

Ἡ ταπείνωση μαθαίνεται ἀτενίζοντας τὸν Χριστὸ. Τελικὰ γινόμαστε ταπεινοὶ μὲ τὸ νὰ μετῶμε τὸ καθετὶ μὲ μέτρο τὸν Χριστὸ καὶ νὰ ἀναφερόμαστε γιὰ ὅλα σ' Αὐτόν. Χωρὶς τὸν Χριστὸ ἡ ἀληθινὴ ταπείνωση εἶναι ἀδύνατη, ἐνῶ στὴν περίπτωσή τοῦ Φαρισαίου, ἀκόμα καὶ ἡ θρησκεία, γίνεται ὑπερηφάνεια γιὰ τὰ ἐπιτεύγματα του· ἔχουμε δηλαδὴ ἕνα εἶδος φαρισαϊκῆς αὐτο-δοξολογίας.

Μιὰ προσευχὴ γιὰ ταπείνωση εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας. Γιατί μετάνοια, πάνω ἀπὸ καθετὶ ἄλλο, εἶναι ἡ ἐπιστροφὴ στὴ γνήσια τάξη τῶν πραγμάτων, ἡ «ἀναμόρφωση τοῦ ἀρχαίου κάλλους».

ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ

ΤΕΥΧΟΣ 4

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΖΩΝΗΣ ΠΑΤΗΣΙΩΝ

20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2016

Ἕνα Αἰώνιο Θαῦμα: Ἡ Ὁρθοδοξία

Μητροπολίτου Ἀχελώου κ. Εὐθυμίου

Ἡ Ὁρθοδοξία, ἡ διατήρηση τῆς ὀρθῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἕνα συνεχές καὶ αἰώνιο θαῦμα. Ἄς ἀναλογισθοῦμε τὸ γιατί.

α. Νίκη κατὰ τῶν διωκτῶν: Χρησιμοποιήθηκαν ὅλα τὰ μέσα τῆς βίας, τοῦ ἐξαναγκασμοῦ καὶ τῆς προπαγάνδας μὲ ἕνα σκοπὸ: τὴν ἐξόντωση τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ Ὁρθοδοξία ὁμως δὲν ξεριζώνεται ἀπὸ τίς φυχὲς τῶν ὀρθοδόξων λαῶν. Καὶ ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀπὸ κάθε μαρτύριο ἡ Ὁρθοδοξία ἀνασταίνεται δυνατότερη καὶ καθαρότερη. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ θαῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸ αἰώνιο θαῦμα τῆς Ἐκκλησίας παρουσιάζει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ὡς ἐξῆς: «Ἐκκλησίας οὐδὲν ἴσον. Τοιοῦτον ἔχει μέγεθος ἡ Ἐκκλησία. Πολεμουμένη νικᾷ, ἐπιβουλεωμένη περιγίνεται (ἀνασταίνεται), ὑβριζομένη λαμπρότερα καθίσταται. Δέχεται τραύματα καὶ οὐ καταπίπτει ὑπὸ τῶν ἐλκῶν (πληγῆς). Κλυδωνίζεται, ἀλλ' οὐ καταποντίζεται. Χειμάζεται, ἀλλὰ ναυάγιον οὐχ ὑπομένει. Παλαίει, ἀλλ' οὐχ ἠττᾶται. Πυκτεύει (γρονθοκοπεῖται), ἀλλ' οὐ νικᾶται».

β. Νίκη κατὰ τῶν αἰρετικῶν: Τὴν Ὁρθοδοξία θέλησαν, ἐπίσης, νὰ τὴν μολύνουν οἱ αἰρετικοί. Μετὰ ἀπὸ τοὺς διῶκτες, οἱ πιὸ φοβεροὶ ἐχθροὶ τῆς ἤσαν καὶ εἶναι οἱ αἰρετικοί. Καὶ ποιό τὸ ἀποτέλεσμα; Ἡ Ὁρθοδοξία ἔμεινε ἀκλόνητη, ἀμόλυντη καὶ ἄφθαρτη. Κράτησε τὴν ἴδια πίστη, τὸ ἴδιο φρόνημα. Αὐτὸ διακηρύττουν καὶ οἱ Πατέρες τῆς 7ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μετὰ τὸ νέο θρίαμβο τῆς Ἐκκλησίας ἐναντίον τῶν αἰρετικῶν εἰκονοκλαστῶν: «Οἱ Προφῆται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαβεν, οἱ Διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν... οὕτω φρονούμεν οὕτω λαλοῦμεν οὕτω κηρύσσομεν...».

γ. Ἡ σημερινὴ ἀκτινοβολία: Ἡ Ὁρθοδοξία ἀκτινοβολεῖ. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ φωτός καὶ τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ φῶς τῆς τὸ παίρνει κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὸν Ἀναστάντα, τὸν ὁποῖον λατρεῖει κάθε Κυριακῆ. Καὶ τὸ φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας προσεῖλκυσε τοὺς λαοὺς, ὅπως τοὺς Σλαβούς, τοὺς Ἀφρικανούς, τοὺς Ἀσιάτες καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς καὶ τῆς Ἀλάσκας.

Δέν λυπούμαι, δέν ἀπελπίζομαι

11 Ἰανουαρίου 1828: ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας ἀποβιβάζεται στήν Αἴγινα. Ὁ Γεώργιος Τερτσέτης σιά «Ἀπόλογα γιά τόν Καποδίστρια» περιγράφει συνομιλία τοῦ Κυβερνήτη μέ τόν Γεωργάκη Μαυρομιχάλη:

«...Εἶναι καιροί πού πρέπει νά φοροῦμε ὅλοι ζώνη δερματένια καί νά τρώμε ἀκρίδες καί μέλι ἄγριο. Εἶδα πολλά εἰς τήν ζωή μου, ἀλλά σάν τό θέαμα, ὅταν ἔφθασα ἐδῶ εἰς τήν Αἴγινα, δέν εἶδα τί παρόμοιο ποτέ, καί ἄλλος νά μήν τό ἰδῆ... «Ζήτω ὁ κυβερνήτης ὁ σωτήρας μας, ὁ ἐλευθερωτής μας!» ἐφώναζαν γυναῖκες ἀναμαλλιάρες, ἄνδρες μέ λαβωματιές πολέμου, ὀρφανά κατεβασμένα ἀπό τίς σπηλιές. Μαυροφορεμένες γυναῖκες, γέροντες μοῦ ἐζητοῦσαν νά ἀναστήσω τούς πεθασμένους τους, μανάδες μοῦ ἔδειχναν εἰς τό βυζί τά παιδιά τους καί μοῦ ἔλεγαν νά τά ζήσω καί ὅτι δέν τούς ἀπέμειναν παρά ἐκεῖνα κι ἐγώ καί μέ δίκαιο μοῦ ἐζητοῦσαν ὅλα αὐτά, διότι ἐγώ ἦλθα καί σεῖς μέ προσκαλέσατε νά οἰκοδομήσω, νά θεμελιώσω κυβέρνησιν καί κυβέρνησις καί ὡς πρέπει ζεῖ, εὐτυχεῖ τούς ζωντανούς, ἀνασταίνει καί ἀποθασμένους διατί διορθώνει τήν ζημία τοῦ θανάτου καί τῆς ἀδικίας. Δέν ζεῖ ὁ ἄνθρωπος, ζεῖ τό ἔργου, καρποφορεῖ, ἄν ὁ διοικητής εἶναι δίκαιος, ἄν τό κράτος ἔχη συνείδησι, εὐσπλαχνία, μέτρα σοφίας.

...Ὡς φάρι εἰς τό δίχτυ σπαράζει εἰς πολλούς κινδύνους ἀκόμη ἡ ἑλληνική ἐλευθερία. Μοῦ ἐδώσατε τούς χαλινούς τοῦ κράτους. Τίνος κράτους; Μετροῦμε εἰς τά δάκτυλα τήν ἐπικρατείαν μας. Τ' Ἀνάπλι, τήν Αἴγινα, Πόρο, Ὑδρα, Κόρινθο, Μέγαρο, Σαλαμίνα. Ὁ Ἰμπραϊμης κρατεῖ τά κάστρα καί τό μεσόγειο τῆς Πελοποννήσου, ὁ Κιουτάγιας τήν Ρούμελη, πολλά νησιά βασανίζονται ἀπό αὐτεξούσιο στρατό καί ἀπό πειρατεῖαν, τά δύο μεγάλα πολεμικά καράβια μας εἶναι ἀραγμένα ξαρμάτωτα εἰς τόν Πόρο, ἡ Ἀθήνα ἔφαγε πέρυσι τούς ἀνδρειότερους τῶν Ἑλλήνων. Ποῦ τό θησαυροφυλάκιον τοῦ ἔθνους; Ἀκούω ἐπουλήσατε καί τήν δεκατία τοῦ φετεινοῦ ἔτους πρὶν σπαρθῆ ἀκόμα τό γέννημα, ὁ τόπος εἶναι χέρσος, σπάνιοι οἱ κάτοικοι, σκόρπιοι εἰς τά βουνά καί εἰς τά σπήλαια. Τό δημόσιο εἶναι πλακωμένο ἀπό δύο ἑκατομμύρια λίρες στερλίνες χρέος, ἄλλα τόσα ζητοῦν οἱ στρατιωτικοί, ἡ γῆ εἶναι ὑποθηκευμένη εἰς τούς Ἄγγλους δανειστάς, ἀνάγκη νά τήν ἐλευθερώσωμε μέ τήν ἴδια ἀπόφασι ὡς τήν ἐλευθερώσαμε καί ἀπό τά ἄρματα τοῦ Κιουτάγια καί τοῦ Αἰγυπτίου.

...Δέν λυπούμαι, δέν ἀπελπίζομαι, προτιμῶ αὐτό τό σκῆπτρο τοῦ πόνου καί τῶν δακρύων παρά ἄλλο. Ὁ Θεός μοῦ τό ἔδωκε, τό παίρνω, θέ-

λει νά μέ δοκιμάση. Εἶμαι ἀπό τή φυλή σας, εἰς ἓνα μνημα μαζί μέ σᾶς θά θαφτῶ, ὅτι ἔχω, ζωή, περιουσία, φιλίες εἰς τήν Εὐρώπην, κεφάλαια γνώσεων ἀποκτημένα ἀπό τόσα θεάματα καί ἀκροάματα συμβάντων τοῦ κόσμου εἰς τάς ἡμέρας μου, τά ἀφιερώνω εἰς τήν κοινήν πατρίδα...

...Κατεβαίνω πολεμιστής εἰς τό στάδιον, θά πολεμήσω ὡς κυβέρνησις,

δέν λαθεύομαι τόν ἔρωτα τῶν προνομίων πού εἶναι φυτευμένος εἰς φυχές πολλῶν, τά ὀνειροπολήματα τῶν λογιωτάτων, ξένων πρακτικῆς ζωῆς, τό φιλύποπτον, κυριαρχικόν καί ἀνήμερον ἄλλοεθνῶν ἀνδρῶν. Ἡ νίκη θά εἶναι δική μας, ἄν βασιλεύση εἰς τήν καρδίαν μας μόνον τό αἶσθημα τό ἑλληνικόν. Ὁ φιλήκοος τῶν ξένων εἶναι προδότης».

Τοῦ ἔδειξε τό δρόμο τῆς σωτηρίας

Γερέως Δημητρίου Ντοῦτκο

Στίς δώδεκα τά μεσάνυχτα, χτύπησαν τήν πόρτα στήν Ἐκκλησία. Ἦταν μία γριούλα. Καί ζητοῦσε παπᾶ, νά πάει νά κοινωνήσῃ ἓναν ἄρρωστο.

Ὁ παπᾶς ἐτοιμάστηκε καί βγήκε ἀμέσως μαζί της. Πλησιάζουν σέ ἓνα φτωχό σπιτάκι, τύπου παράγκας. Ἡ γριούλα ἀνοίγει τήν πόρτα καί μπάζει τόν ἱερέα σέ ἓνα δωμάτιο. Καί νά ξαφνικά ὁ παπᾶς εὐρίσκεται ἐκεῖ μόνος μέ τόν ἄρρωστο.

Ὁ ἄρρωστός τοῦ δείχνει μέ χειρονομίες τήν πόρτα καί σκούζει.

- Φύγε ἀπό ἐδῶ! Ποιός σέ κάλεσε; Ἐγώ εἶμαι ἄθεος. Καί ἄθεος θά πεθάνω.

Ὁ παπᾶς τά ἔχασε.

- Μά δέν ἦλθα ἀπό μόνος μου! Μέ κάλεσε ἡ γριά!

- Ποιά γριά; Ἐγώ δέν ξέρω καμμιά γριά!

Ὁ παπᾶς, καθὼς στέκει ἀπέναντί του, βλέπει ἐπάνω ἀπό τό κεφάλι τοῦ ἄρρώστου μία φωτογραφία μέ τήν γυναίκα πού τόν κάλεσε.

Τοῦ λέει, ἐνῶ τοῦ δείχνει τό πορτραῖτο.

- Νά αὐτή!

- Ποιά αὐτή, ξέρεις, τί λές, παπᾶ; Αὐτή εἶναι ἡ μάνα μου. Καί ἔχει πεθάνει χρόνια τώρα!

Γιά μιὰ στιγμή πάγωσαν καί οἱ δύο. Αἰσθάνθηκαν δέος. Ὁ ἄρρωστος ἄρχισε νά κλαίει. Καί ἀφοῦ ἔκλαψε, ζήτησε νά ἐξομολογηθεῖ. Καί μετά, κοινωνήσῃ. Ἡ μητέρα του εἶχε φροντίσει ἀπό τόν οὐρανό, νά τοῦ δείξει τόν δρόμο τῆς σωτηρίας.